

LYNGDORF AUDIO TDA 2220 EN MILLENNIUM MK IV

What's up

Het merk Lyngdorf Audio en de (van oorsprong onder het merk TacT Audio uitgebrachte) Millennium zijn heel strak aan elkaar verbonden. De tweede is al ruim acht jaar op de markt en verbaasde destijds al de hele hifi goegemeente met uitzonderlijke prestaties, gekoppeld aan een uitzonderlijk concept. Een groep adepten was snel gevormd en het merk nam een verdiende plaats in tussen allerlei andere stromingen en hield dat ook geruime tijd vol. Ondertussen zitten we al bij de vierde generatie onder een nieuwe merknaam. Maar zoals altijd is er een onderdeel dat niet helemaal klopt en waarvan men zegt: 'Kan dat niet beter?' Nou, dat was ook hier in bepaalde mate het geval, want de versterker was namelijk erg duur en dat maakte de drempel toch erg hoog. Een girering of geldbe-

drag met vier nullen was nodig om van eigenaar te verwisselen. Dat geldt voor de Millennium nog steeds, zelfs in euro's, dus dat zijn erg dure versterkers. Het model MK IV dat bij mij boven staat, moet iets van 12.000 euro kosten en dat is niet flauw natuurlijk. Maar dankzij deze omweg kom ik uit bij een tweede generatie van de hand van dezelfde ontwerper en deze keer dragen de producten direct al zijn naam. De TDA lijn pakt veel goedkoper uit, maar blijkt toch op een aantal punten zeer speciaal te zijn. Hoe speciaal moet nog blijken maar daar zijn deze testen weer voor.

Peter Lyngdorf

Onlangs ontmoette ik de man himself en het was mooi om te zien hoe enthousiast iemand is voor zijn eigen product,

ook na al die jaren. Het was geen man van veel woorden, maar de warmte die hij in zich droeg voor zijn producten was overduidelijk. Ik bezocht hem tijdens een demonstratie waarbij de muziek eigenlijk snoeihard stond, zonder dat ik het in de gaten had. Toch konden we een redelijk gesprek voeren. Een van de hoofdzaken die naar voren kwam bij ons kort onderhoud was vooral de kwestie van prijsstelling. De TDA lijn is een stap terug van de Millennium lijn maar niet zo groot als het prijsverschil zou doen vermoeden. Met andere woorden: voor relatief weinig geld wordt nu erg veel geboden. Hij verklaarde dit als zijn uitdrukkelijke wens om het product voor een veel bredere doelgroep bereikbaar te maken. Of dit lukt is altijd een tweede, maar hij heeft zonder meer een aan-

'There's a new kid in town' dames en heren of een oude jongen in nieuwe kleren, dat maakt mij allemaal niet uit. Het is in ieder geval weer eens tijd om knap onrustig te worden. In mijn luisterruimte staat een tweetal versterkers met dezelfde vader, namelijk Peter Lyngdorf. Die twee adonissen hebben een heel ander geluidspotentieel dan ik gewend ben en zelfs dat beeld werd nog eens volledig op zijn kop gezet. Zit en huiver, luister en weet.

tal interessante stappen in die richting gezet. Een nobele wens en rond deze tijd van Kerstmis een geweldig streven. Maar dat wil ik natuurlijk wel horen.

Dus de daad bij het woord gevoegd. Beide versterkers vonden hun weg naar mijn luisterruimte en werden daar aangesloten. De Millennium MK IV is meer een solitair product en de daarnaast door mij geteste versterker de TDA 2200 is onderdeel van een complete lijn die in eerste instantie als digitale geïntegreerde versterker is in te zetten. De gebruiker heeft dan de beschikking over een zeer fraai afgewerkt apparaat wat een behoorlijk vermogen levert en zonder meer geen gek figuur slaat. Zoals ik zei de afwerking is meer dan top en net onder het niveau van de Millen-

nium MK IV. Aan boord is alles om een goede weergave mogelijk te maken zeker mits dat digitaal gebeurt. Omdat de versterker in feite een hoogwaardige D/A omzetter is die op de uitgang 2 x 200 Watt levert bij 8 Ohm belasting, kan worden volstaan met alleen een loopwerk en een digitale interlink als bron. En dat maakt een mogelijke installatie wel zeer compact. Want zoals ik al eerder vermeldde, dit is een zeer complete versterker. Als we het binnenwerk wat nader beschouwen komen we daar een volledig digitale versterker tegen waarbij het versterkeringsprincipe berust op het klasse D principe van PWM modulatie. Het uitgangsvermogen wordt hier geregeld door de uitgangsspanning te regelen tussen enkele volts en maximaal 60 volt. En dat gegeven maakt dit een

pittige versterker, vergist u zich niet. Ik speelde tamelijk hard rond de stand 75 op het display en volgens de bijgeleverde tabel levert de versterker dan 1.5 Watt. Nou, dan heb je aardig wat reserves. De versterker werkt dus als een digitaal analoog converter en is zeer hoogwaardig. Hij doet niet onder voor die in mijn referentiespeler van E-Sound in de betaalbare klasse waartoe ik deze versterker ook reken. Maar de gefreakte speler en de Lyngdorf geven elkaar nauwelijks de ruimte om op elkaar uit te lopen. Dan komt er een volgend heel belangrijk onderdeel in het ontwerp en wel de ingebouwde DSP's die het mogelijk maken om allerlei correctiefilters te berekenen en in te zetten. En onder allerlei correctiefilters versta ik dan natuurlijk de Lyngdorf filters. En dat omvat nogal het een en ander.

TDA RoomPerfect Module

Klinkt leuk, zal wel een gadget zijn denkt u, maar de prijsstelling doet iets ander vermoeden. En zo kom ik bij de kern van dit verhaal en wel de trotse onthulling van hun RoomPerfect Module. Dit is een intelligente hardware module met een ingebouwd programma dat in staat is tot zeer veel dingen waarop ik hieronder zeer uitgebreid terugkom. De ingebouwde software is eigenlijk extreem uitgebreid als ik bedenk wat vergelijkbare fabrikanten te bieden hebben. Een kort vergelijk: T&A kent een inregelsprocedure die in de praktijk uitermate simpel is. Een meetmicrofoon op je hoofd zetten op de plek waar je het meeste luistert of in het geval van meerkanaalsweergave op een knop drukken en klaar is Klara.

Lyngdorf gaat beduidend verder. Bij het geleverde pakket bevindt zich een meetmicrofoon van redelijke kwaliteit die in combinatie met de RoomPerfect module een hele hoop zaken zelfstandig kan regelen. En dan echt een hele hoop. Ik zal de meest belangrijke even op een rijtje zetten. In de eerste plaats stellen ze, vreemd genoeg trouwens, dat de plaats waar de meting plaatsvindt niet echt belangrijk is. Dit mag dus overal in de ruimte zijn, zolang tenminste de eerste meting maar plaatsvindt op de beoog-

de luisterpositie. Wat wel vastligt is het minimaal aantal metingen. Voor minder dan vijf doet het systeem het niet. De Nederlandse 'Sales Support medewerker' Erik van Doorne demonstreerde dat duidelijk. Iedere keer als er een meting had plaatsgevonden steeg het percentage van de 'RoomKnowledge', de succesvolle uitmiddeling zal ik maar zeggen. Na vijf metingen was dat negentig procent en daarna nam het percentage in mijn ruimte eigenlijk nog nauwelijks toe. Nog een paar extra metingen was dan ook genoeg. Menigeen zou nu weer de slagzin 'klaar is Klara' door het hoofd spoken, maar het tegendeel is waar. Klara moet nog beginnen, want een hele hoop opties staan dan nog open. Zonder de intentie te hebben helemaal compleet te zijn volgt hier een fikse greep. In de eerste plaats is er 'voicing', deze optie stelt de luisteraar in staat een aantal ingrepen te doen middels een EQ filter. Het karakter van de opname wordt wat donkerder of wat lichter. Dan is er de 'delaystand', deze maakt het mogelijk de speakers een verschillende opstelling te geven waarna dit wordt weer gelijkgetrokken. Handig in de woonkamer. Staan twee speakers identiek van elkaar opgesteld, dan luidt het devies niet aankomen. Verder worden de poorten naar een subwoofer wel of niet opengezet via de instelling 'crossover', waarna men kan doorgaan met het instellen van de in de TDA ingebouwde digitale cross-over filters. In eerste instantie om dit toe te voegen en in tweede instantie om een frequentie te kiezen. En daar wordt toch zeer onorthodox te werk gegaan. Meestal stel ik mijn cross-over frequentie in op zeer lage waardes, meestal iets in de buurt van 40Hz. Dan sluit het laag fraai aan en wordt de ruimte groter en de klank analoger. Lyngdorf adviseert waardes van rond de 400Hz en zelfs 800, echter alleen in combinatie met de speciale Lyngdorf corner woofers. Ik moest echt even slikken toen ik het vernam. Ik kon wel gaan tegensputteren, maar stel vast dat het echt fantastisch klonk. Dat is in grote lijnen een aantal mogelijkheden die deze versterker biedt. Op papier hierover doorgaan wordt een te grote brok theorie, een ding is wel nog

LYNGDORF AUDIO TDA 2220 EN MILLENNIUM MK IV

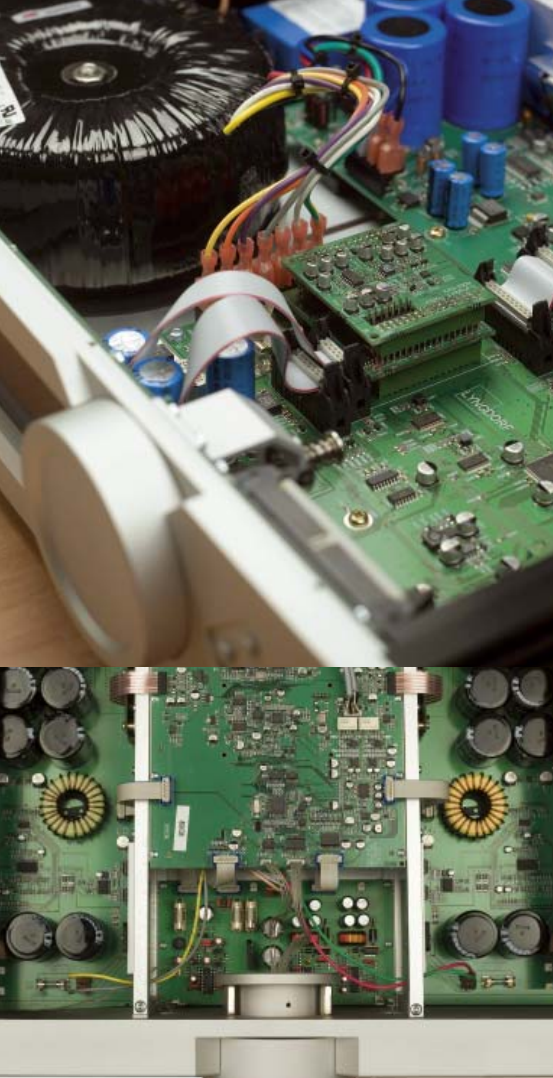
van belang om te melden: opwaardering van de software is bij dit type versterkers altijd een optie en wordt door Lyngdorf ook ondersteund.

Ook een verdere uitbouw van het systeem is mogelijk en deze optie is er eentje die ik al lang verkondig, namelijk het toevoegen van een tweede versterker met een of twee woofers. Lyngdorf heeft hiervoor een versterker in het programma en wel de SDA 2175. Deze reageert perfect op de instellingen van de TDA 2200 en is een feite een verlengstuk. Prijs 1190 euro. Deze drijft dan de twee corner woofers aan luisterend naar de naam W 210. Hun ontwerp wijkt af van een conventionele subwoofer-ontwerp, in zoverre dat de units lichter zijn en dus ook voor hogere frequenties kunnen worden ingezet. Let wel: het ontwerp is bedoeld voor plaatsing in een hoek.

Luisteren

Dan komt het onvermijdelijke, het onderdeel waar iedere test zich naar toe werkt,

namelijk het luisteren. Ik was persoonlijk zeer nieuwsgierig naar deze versterker, omdat er in het geruchtencircuit zeer levende dingen rondgingen over dit ontwerp en dan vooral over het full blown systeem. Ik ken iemand die zijn set met allemaal klinkende namen, een statusset die iedere Viagrapil overbodig maakt als het ware, aan de kant heeft gezet om met deze Lyngdorf te kunnen spelen. Dus eerst werd de TDA 2200 aangesloten in de luisterruimte en ik had een klinkende set klaargezet om hem van repliek te kunnen dienen. Toen de metingen startten, veranderde het geluidsbeeld bij iedere instelling en de afstand tussen die twee sets werd maar groter en groter. Het licht gemene wat mij eerst helemaal niet stoorde ging eraf. De ruimte werd groter, de individuele instrumenten werden zeer individueel en het hoog hield langer aan waardoor bekkens plotseeling andere instrumenten werden. Maar het meest werd er toch geprofiteerd in het laag, het ietwat slanke laag van de Triangles werd vol en krachtig en legde

een stevig fundament onder de muziek. Maar ook bij minder krachtige opnames, want daar nodigt deze set wel toe uit, kon de Lyngdorf schitteren. Subtiliteit kreeg een nieuwe vorm en alleen mijn allerbeste Chesky's waren ineens goed genoeg. Rebecca Pidgeon was bloedmooi. Ik heb haar nog nooit gezien, maar ik weet het zeker ik voel echte liefde.

Aan het grote systeem hadden we de Millennium MK IV aangesloten en ook daar werd, in bescheidenere mate, een aantal akoestische parameters gecorrigeerd. Het grote verschil met de kleine broer was zonder meer het feit dat de Millennium MK IV over veel meer autoriteit beschikt. Hij is de baas en de rest volgt, maar hij kan ook fluweelzacht zijn als het moet.

Ja, en dan is er nog het volledige systeem, dus de hele set bestaande uit een TDA 2200 met de speler uit eigen huis te weten de CD1 met een SDA 2175 versterker voor de twee cornerwoofers W 210. Alles bij elkaar kost deze set samen met een paar satellieten nog geen 12.000 euro, maar kabels en luidsprekers voor het hoofdsysteem zijn daar niet bij inbegrepen. Kabels, dat maakt volgens Peter Lyngdorf ook niet zoveel uit, maar daar kom ik nog op terug. Het systeem speelde in een grote zaal en dat maakt voor de perceptie wel wat uit, maar van de andere kant vul zo'n zaal maar eens! Nou, dat kon je rustig aan deze set overlaten. De stage was enorm en de indruk overweldigend. Wat een ervaring. Een band stond er niet, maar dit was wel een benadering die knap dicht in de buurt komt. Veel gecontroleerd laag met een grote brede, maar let op, ook hoge stage die geen wensen openliet. Nummers die op een klein systeem zouden 'boemen', klonken hier relaxed en rolden zo de stage op. En ook de subtiele nummers deden weer hun best kortom prachtig!

Conclusie

Ja daar sta je dan, een product in huis waar je de importeur al een half jaar voor hebt 'gestalkt' waarvoor je allerlei geruchten hebt moeten aanhoren. In de praktijk valt het dan meestal wel mee, maar dit viel niet mee. Dit was veel beter dan ik gedacht had. Ik kan me namelijk perfect voorstellen dat iemand met een volledige set zoals hierboven beschreven staat, erg gelukkig kan worden. Zo gelukkig dat hij nergens meer naar omkijkt. De ijzer en ijzersterke troef is natuurlijk de room module die als uitbreiding op de TDA2200 verkrijgbaar is voor 1790 euro. Nou, die zou ik als eerste kopen alleen al voor het geval dat hij uitverkocht zou raken. De rest van de set is dan stapsgewijs op te bouwen. Een goede drive is genoeg, de versterker functioneert als een fantastische dac. Probeer maar eens een oude Philips CD Pro of iets dergelijks. Of gelijk een CD 1. Subwoofers zijn redelijk betaalbaar en ook per stuk (echter voor hoge cross-over frequenties is het noodzakelijk om er twee in stereo opstelling te plaatsen) toe te voegen middels een tweede versterker die 1190 euro kost en dan is het inregelen, de dag daarna nog eens luisteren en dan heel lang genieten. Wat een product!

Jo Mullers

HIFI CORNER
TEL: +32-(0)36583470, WWW.HIFICORNER.BE

»END

